

Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering  
betreffende de modulering en de netwerken rechtstreeks  
toegankelijke jeugdhulpverlening en crisisjeugdhulpverlening in  
het raam van de integrale jeugdhulp

# **Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de modulering en de netwerken rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening en crisisjeugdhulpverlening in het raam van de integrale jeugdhulp**

## **1 Situering**

Op 29 juli 2005 vroeg de heer Frank Vandenbroucke, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming om advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de modulering en de netwerken rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpverlening en crisisjeugdhulpverlening in het raam van de integrale jeugdhulp. De minister vroeg daarin het advies te formuleren voor eind september 2005 om op die manier de implementatie van integrale jeugdhulp niet in gevaar te brengen.

Het ontwerpbesluit beschrijft de manier waarop de zeven sectoren binnen integrale jeugdhulp hun aanbod moeten beschrijven en coördineren aan de hand van typemodules en modules. Ten tweede regelt dit besluit het onderscheid tussen rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp en niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Het besluit bepaalt ook hoe de netwerkvorming tussen de aanbieders van jeugdhulp tot stand moet komen.

Vermits CLB één van de zeven sectoren is binnen jeugdhulp, heeft dit besluit repercussies voor de centra voor leerlingenbegeleiding. Andere sectoren zijn het algemeen welzijnswerk, de bijzondere jeugdbijstand, de centra voor integrale gezinszorg, de centra voor geestelijke gezondheidszorg, Kind en Gezin en het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap.

We bekijken achtereenvolgens de gevolgen van de modulering voor het CLB en zijn samenwerking met de school. We gaan vervolgens na of het ontwerpbesluit implicaties heeft voor de netwerkvorming door het CLB. Tot slot staan we stil bij enkele implementatievoorwaarden. De raad heeft geen bedenkingen bij het onderscheid tussen rechtstreeks toegankelijke en niet-rechtstreeks toegankelijke hulp. Het is evident dat het CLB-aanbod en dienstverlening onder de rechtstreeks toegankelijke hulp zal ressorteren.

Dit advies is goedgekeurd op 29 september 2005 met eenparigheid van stemmen. Er waren 27 stemgerechtigde leden. Zes leden onthielden zich.

## **2 Het belang van integrale jeugdhulpverlening**

De onderwijssector vindt integrale jeugdhulpverlening een belangrijke impuls voor de verbetering van de hulpverlening aan jongeren met specifieke opvoedings- en ontwikkelingsbehoeften in Vlaanderen. Samenwerking en afstemming tussen de verschillende instanties die actief zijn op het terrein zijn daarvoor essentiële voorwaarden. De afstemming zal niet enkel betrekking hebben op de welzijnsdiensten maar ook op de leerlingenbegeleiding, verstrekt door hetzij de school, hetzij het centrum voor leerlingenbegeleiding binnen onderwijs. Het is belangrijk dat in integrale jeugdhulpverlening het schoolse welbevinden ruime aandacht krijgt omdat het behalen van een kwalificatie essentieel is voor de maatschappelijke integratie van de betrokken jongeren. Net deze jongeren hebben een grotere kans op ongekwalificeerde uitstroom.

### **3 De gevolgen van de modulering voor de werking van het CLB**

De typemodulering vertrekt vanuit een gemeenschappelijke omschrijving van de mogelijke functies van de diensten die als bijlage bij het besluit is gevoegd. De Vlor erkent de noodzaak dat de partners binnen integrale jeugdhulp een gemeenschappelijke taal bezitten om hun aanbod te beschrijven. Het is positief dat dit besluit hiertoe een kader biedt.

#### **3.1 De vier opdrachten van het CLB zijn gelijkwaardig**

Toch vraagt de raad om bij de implementatie van integrale jeugdhulp voldoende rekening te houden met de missie zoals omschreven in het CLB-decreet. De centra hebben als opdracht bij te dragen tot het welbevinden van leerlingen. Daarom positioneert de begeleiding door het centrum zich op de vier volgende domeinen:

- het leren en studeren;
- de onderwijsloopbaan;
- de preventieve gezondheidszorg;
- het psychisch en sociaal functioneren.

De functies van het CLB die passen binnen integrale jeugdhulp en die moeten worden omschreven in de typemodules en modules betreffen hoofdzakelijk de begeleidingsactiviteiten die het psychisch en sociaal functioneren van leerlingen moeten bevorderen. De onderwijsraad vindt dat de CLB-sector zijn vier kernopdrachten volwaardig en gelijkwaardig moet kunnen uitbouwen. Meer zelfs, het CLB moet vooral zijn preventieve rol kunnen opnemen zodat het aantal jongeren dat nood heeft aan hulpverlening beperkt blijft. Door de nadruk vooral op het vierde luik te leggen – onder druk van de moduleringsbeweging – zou het CLB gedwongen kunnen worden zich te veel hierop te richten. Dit zou onder meer kunnen leiden tot verschuivingen in de personeelsbezetting. Ook vanuit het standpunt van de leerling, zijn ouders en de school zou het jammer zijn als de opdracht van het CLB zou worden scheefgetrokken. De modulering mag niet allesbepalend zijn voor de brede zorg die het CLB op zich wil nemen. CLB is veel meer dan integrale jeugdhulp.

Essentieel is ook dat het CLB deze opdrachten opneemt binnen een onderwijssetting en niet opereert los van de context school en onderwijs.

De Vlor vindt dat modulering niet mag leiden tot fragmentering van de leerlingenbegeleiding vanuit het CLB. Ook opdrachten die niet specifiek in een typemodule passen, zouden blijvend moeten kunnen opgenomen worden. De Vlor wijst erop dat de CLB's zoeken naar meer integratieve begeleidingstrajecten die uitgaan van een continuüm aan zorg waarbij ook de leerkrachten en het zorgteam van een school betrokken zijn. De experimenten op het vlak van handelingsgerichte diagnostiek zijn er een voorbeeld van <sup>1</sup>. De vraag rijst of dit idee spoort met de moduleringsbenadering van het aanbod.

#### **3.2 Hulpverlening in CLB: één schakel van de ketting**

Hulpverlening is slechts één onderdeel van de CLB-werking zoals bepaald in het decreet op de CLB's (educatie, preventie en curatie in beperkte mate). CLB vervult zijn rol in het

---

<sup>1</sup> We verwijzen naar het experiment inzake verwijzingstrajecten in het buitengewoon onderwijs

zorgcontinuüm van onderwijs: het aspect hulpverlening vertegenwoordigt slechts een schakel van de ketting.(VCLB)

Ook OVSG stelt dat de unieke koppeling met onderwijs moet worden bewaakt. Het domein psychisch en sociaal functioneren is niet los te koppelen van de context school-CLB.

### **3.3 De terminologie is afgestemd op welzijn en hulpverlening**

Voor de vierde opdracht, het bevorderen van het psychisch en sociaal functioneren, moet het CLB zijn aanbod beschrijven in de termen zoals bepaald door dit besluit. De raad wijst erop dat de terminologie die gebruikt wordt, afkomstig is uit de welzijnssector/hulpverlening en de nadruk meer legt op het curatieve dan op preventie. Het decreet gaat niet uit van een notie van integrale jeugdzorg, maar van jeugdhulp. Het CLB focust veel meer op het eerste aspect “preventie” dan op het curatieve aspect. Een voorbeeld van een verschil in benadering is het art. 1, 6° dat de notie jeugdhulpverlening omschrijft. Men heeft het naast “hulpverlening” ook over “zorgverlening”. Dit laatste is bedoeld voor de sector van de geestelijke gezondheidszorg maar roept in een onderwijscontext vragen op. De vraag rijst of een juridische omschrijving niet van die aard moet zijn dat er geen fundamentele begripsverwarring kan ontstaan.

De Vlor verzet zich niet tegen een gemeenschappelijke terminologie maar vraagt de minister van Onderwijs om uit te klaren welke implicaties de terminologie heeft voor de werking van het CLB. Het gebruik van een bepaalde terminologie vanuit de hulpverlening kan ook methodologische gevolgen hebben. Het zou ertoe kunnen leiden dat het CLB ook een ander traject aflegt met de jongere. Bij wijze van voorbeeld verwijzen we naar het art. IV.1, 1° waar een stappenplan beschreven staat voor een intakeprocedure.

Door het gebruik van een terminologie uit “welzijn” en uit de hulpverlening die niet gekend is door onderwijs, rijst er ook een communicatieprobleem tussen het CLB en de school.

### **3.4 Adviesrecht over de typemodules**

De Vlor stelt vast dat de typemodules voor de sector heel wat impact kunnen hebben. Het zou wenselijk zijn dat er in de Vlor kan worden overlegd over het aantal typemodules en de vormgeving ervan, voor zover deze betrekking hebben op het CLB. Een adviesrecht voor de Vlor laat toe om na te gaan of de typemodules voldoende ruimte laten aan het CLB om de specifieke opdrachten in het kader van onderwijs op te nemen.

## **4 Netwerkvorming**

### **4.1 Werkingsgebieden**

De Vlor herinnert ook nog eens aan de problematiek van de werkingsgebieden. In de welzijnssector wint de gedachte veld dat voorzieningen beter op elkaar moeten worden afgestemd om te komen tot adequate ketenzorg. De overheid omschrijft daarom regio's waarbinnen de instellingen hun werking moeten coördineren. Dit is een goede ontwikkeling maar we stellen vast dat voor diverse verwante sectoren de regionale omschrijvingen verschillen. Dit maakt het zeer moeilijk, zometert onmogelijk, om te komen tot de gewenste afstemming. Het CLB kan op deze wijze moeilijk zijn draaischijffunctie opnemen.

Het decreet op integrale jeugdhulpverlening is geënt op het decreet van 23 mei 2003 betreffende de indeling in zorgregio's en betreffende de samenwerking en programmatie van gezondheids- en welzijnsvoorzieningen. Het besluit van de Vlaamse regering van 11 juni 2004 bakent de regio's integrale jeugdhulp af. Het besluit van de Vlaamse regering van 10 november 1999 legt de regels vast voor het bepalen van de werkgebieden voor de centra voor leerlingenbegeleiding. De werkgebieden van de centra voor geestelijke gezondheidszorg en de LOGO's in het kader van gezondheidspromotie verschillen eveneens.

In het onderwijs zijn er scholengemeenschappen in het basisonderwijs en in het secundair onderwijs. Het CLB-decreet bepaalt dan weer eigen CLB-werkingsgebieden. Daarnaast zijn er nog de omschrijvingen van het LOP waarop de CLB's eveneens moeten inspelen.

Het zou de duidelijkheid en transparantie ten zeerste verhogen als voor diverse sectoren van onderwijs en welzijn vergelijkbare regionale afbakeningen zouden worden gehanteerd. Aangezien het CLB partner is in verschillende regio's en in verschillende platforms leidt dit tot heel wat administratieve belasting.

## **4.2 Partners in het netwerk**

De Vlor stelt vast dat een aantal voor de hand liggende partners van het CLB niet gevat zijn door integrale jeugdhulpverlening. We verwijzen naar de MPI's, de internaten, de kinderpsychiatrische diensten, revalidatiecentra. Dit bemoeilijkt de ontwikkeling van een relevant netwerk voor het CLB. De Vlor vindt het belangrijk dat de netwerken open netwerken zijn waarin meerdere relevante partners betrokken kunnen worden, ook al vallen ze juridisch niet onder de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap. Heel specifiek vindt de Vlor dat ook type-3-scholen rechtstreeks deel zouden moeten kunnen uitmaken van een dergelijk netwerk.

## **4.3 Meerwaarde van netwerkvorming**

Het besluit geeft aan dat het regionale netwerk knelpunten en leemtes in het aanbod kan signaleren aan de regionale stuurgroep (art. IV.3, 3°). Betekent een en ander dat een lokaal CLB binnen de afspraken van zo'n regionaal netwerk en niettegenstaande de decretale verankering van de CLB-opdracht een gedeelte van zijn werking kan afbouwen? Kan een netwerk met andere woorden, autonoom beslissen over de taakstelling van de verschillende segmenten op regionaal vlak?

De Vlor vindt het een meerwaarde dat de netwerkvorming ook hiaten in het aanbod kan naar voren brengen. Dit zou ook moeten worden gesignaleerd aan de centrale overheid die er rekening mee kan houden bij de planificatie van de verschillende sectoren.

# **5 Implementatievoorwaarden**

## **5.1 De beheersstructuren**

De Vlor verwondert zich over de grote impact die het ambtelijke managementcomité krijgt ten aanzien van de sector. Het comité kan, middels de sturing van de modulering, impact krijgen op het aanbod in de verschillende sectoren.

## **5.2 Administratieve en taakbelasting**

De Vlor wijst erop dat de moduleringsoperatie, maar vooral de netwerkvorming, heel wat budgettaire en personeelsconsequenties kan hebben. De Vlor vindt niet dat de extra taken bij het CLB ertoe kunnen leiden dat het CLB-werk voor scholen, ouders en leerlingen zou verminderen.

## **5.3 Gedragenheid**

De raad merkt ook op dat alleen de CLB-sector als dusdanig in de beslissings- en adviesorganen is vertegenwoordigd maar niet de andere CLB-geledingen zoals het personeel of de ouderverenigingen en scholieren. De Vlor vindt het belangrijk dat deze partners mee kunnen overleggen over de toekomstige ontwikkelingen binnen integrale jeugdhulpverlening.

De Vlor wenst ook in de toekomst over de belangrijke uitvoeringsbesluiten inzake integrale jeugdhulp advies te kunnen uitbrengen. Het is belangrijk dat de onderwijssector geïnformeerd is over de implementatie van integrale jeugdhulp en de meerwaarde ervan of de gevolgen voor het onderwijs kan inschatten.

## **5.4 Een realistisch tijdspad**

De sector stelt zich vragen bij het tijdspad dat het besluit uittekent. Uiterlijk op 1 december 2005 moeten de typemodules goedgekeurd zijn door het managementcomité. Uiterlijk op 30 juni 2006 moeten alle jeugdhulpverleningsinstanties hun aanbod in modules hebben beschreven.

Jacques Perquy  
administrateur-generaal

Ann Demeulemeester  
voorzitter